

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника
Факультет філології
Кафедра журналістики

Наталія Шотурма

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВОВІ ЗАСАДИ
РОБОТИ ФАХІВЦЯ З МЕДІАКОМУНІКАЦІЙ» ДЛЯ
СТУДЕНТІВ І КУРСУ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
«ЖУРНАЛІСТИКА ТА МЕДІАКОМУНІКАЦІЯ»

Івано-Франківськ – 2024

Шотурма Н.В., Бойчук І.В. Методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни «Правові засади роботи фахівця з медіакомунікацій» для студентів I-го курсу спеціальності «Журналістика та медіакомунікація». Івано-Франківськ : ЯРИНА, 2024. 35 с.

Методичні рекомендації розроблено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра журналістики, а також вимог кредитно модульної організації навчального процесу. Містять відомості про структуру курсу «Правові засади роботи фахівця з медіакомунікацій», плани практичних занять, теми рефератів до дисципліни, перелік питань для семестрового контролю, рекомендованої літератури. Видання призначено для студентів I курсу спеціальності «Журналістика та медіакомунікація» денної форми навчання.

© Н.В.Шотурма, 2024
© Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника, 2024

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Структура дисципліни	6
Практичне заняття 1. Міжнародно-правові норми журналістської діяльності.....	10
Практичне заняття 2-3. Публічна інформація: міжнародні стандарти та український досвід. Забезпечення доступу до інформації. Запит на інформацію. Режими доступу до інформації. Відповідальність за порушення права на інформацію.....	12
Практичне заняття 4. Захист журналістських джерел.	14
Практичне заняття 5. . Особливості правового регулювання друкованих медіа.....	16
Практичне заняття 6-7. Особливості правового регулювання аудіовізуального медіа в Україні. Суспільне мовлення. Історія започаткування і розвитку суспільного мовлення. Забезпечення незалежності суспільного мовлення.....	17
Практичне заняття 8-9. Мережа інтернет як домінантна сфера сучасної інформаційної діяльності. Правове регулювання онлайн-медіа в Україні. Поняття реклами та її різновиди. Загальні вимоги до реклами. Особливості розміщення реклами медіа. Обмеження щодо окремих видів товарів та послуг.....	20
Перелік питань для семестрового контролю	24
Рекомендована література	28

Пояснювальна записка

Дисципліна «Правові засади роботи фахівця з медіакомунікацій» є обов'язковим курсом для студентів спеціальностей, пов'язаних із медіакомунікаціями, журналістикою, зв'язками з громадськістю, маркетингом та іншими суміжними галузями. Сучасні фахівці з медіакомунікацій діють у складному правовому середовищі, яке вимагає від них не лише розуміння базових принципів права, але й знання специфічних норм і законів, що стосуються їхньої професійної діяльності.

Цей курс покликаний надати студентам чітке уявлення про правові аспекти їхньої майбутньої роботи, а також сформувати здатність ідентифікувати та вирішувати правові проблеми, які можуть виникати у процесі медіа діяльності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є правові аспекти медіа та комунікативні технології, вплив на який спричиняє поширення і активне їх використання. Завдяки курсу магістранти отримують розуміння правових тенденцій розвитку журналістики та їх місця у суспільстві, а також знання про особливості поширення інформації в медіа загалом. Також охоплюється аналіз судової практики, порівняння законодавства України та зарубіжних країн. Для засвоєння необхідні ґрунтовні знання у сфері інформаційного права.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальний курс має міждисциплінарний характер і тісно пов'язаний з іншими дисциплінами магістерської програми з журналістики та медіакомунікацій, зокрема «Актуальні проблеми журналістики та медіакомунікацій», «Журналістика та соціальні комунікації: науковий, теоретичний та прикладний аспекти», «Сучасні аудіовізуальні медіа», «Управління проєктами в гіперлокальних медіа» тощо.

Мета. Сформувати комплекс теоретичних знань у сфері

інформаційного законодавства та практичних професійних навичок, необхідних для репортерської та редакторської роботи в редакціях телебачення, радіо, газет і журналів; окреслити межі свободи вираження поглядів з правової точки зору; допомогти орієнтуватися в особливостях законності дій влади в Україні щодо медіа з метою протидії спробам і намірам утискати їх права.

Цілі. Аналіз чинного законодавства в інформаційній сфері з метою вироблення навичок практичного застосування норм і положень законів у колективній редакційній та персональній журналістській діяльності; ознайомлення з найбільш типовими випадками і складнощами, з якими професійні журналісти стикаються у процесі роботи; знання основних інформаційних правочинів з метою визначення і обстоювання на практиці своїх прав і обов'язків; навчання елементарним навичкам обстоювати свої професійні права під час збирання та обробки журналістської інформації.

Загальні та фахові компетентності, якими повинен оволодіти чи які може удосконалити студент у результаті вивчення дисципліни:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК06. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК08. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня.

СК02. Здатність критично осмислювати проблеми у сфері журналістики та дотичні до них міждисциплінарні проблеми.

СК06. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі журналістики у широких та/або мультидисциплінарних 8 контекстах, за умов неповної або

обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

Програмні результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен :

РН01. Приймати ефективні рішення з проблем журналістики, у тому числі в умовах багатокритеріальності, неповних чи суперечливих інформації та вимог.

РН09. Проводити порівняльний аналіз законодавчої бази та діяльності окремих медіаінституцій України та країн Європейського Союзу.

РН11. Брати продуктивну участь у розробленні проєктів документів, що регламентують діяльність в усіх сферах журналістики, обґрунтовувати суспільну потребу в їх прийнятті, прогнозувати результати їх впливу на суспільство.

РН12. Розробляти та реалізовувати інноваційні та дослідницькі проєкти у сфері журналістики з урахуванням правових, соціальних, економічних та етичних аспектів.

Практичні заняття Відвідування та активна участь студентів у роботі практичних занять також є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються наступні форми роботи на заняттях: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії. На практичних заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у виступах, активність при обговоренні питань, відповіді на питання експрес-контролю тощо.

Критеріями оцінки при усних відповідях можуть бути: повнота розкриття питання; логіка викладення; впевненість та переконливість, культура мови; використання основної та додаткової літератури (монографій, навчальних посібників,

журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичність міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 15-20 слайдів), зміст та використання якої оцінюється окремо. Вимоги до презентації по індивідуальній (самостійній) роботі: візуалізований характер, гармонійне поєднання зображень та тексту; всі елементи презентації мають бути підготовлені студентом самостійно, із дотриманням вимог академічної доброчесності.

Робота на практичному занятті оцінюється за 5-бальною шкалою в залежності від повноти відповіді студента.

Структура навчальної дисципліни

Тема	Загальна кількість годин		
	лекції	заняття	самост.роб.
Тема 1. Міжнародно-правові норми журналістської діяльності. Аналіз основних міжнародних документів, що регулюють діяльність медіа в Україні: Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Європейська Конвенція з прав людини, Про свободу вираження поглядів та інформації , Європейська конвенція про транскордонне телебачення ,	2	2	10

<p><u>Конвенція про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних, Декларація про свободу комунікацій в Інтернеті</u>, Директива «Телебачення без кордонів». Свобода вираження поглядів у практиці Європейського суду з прав людини. Конституційно-правові засади журналістської діяльності в Україні.</p>			
<p>Тема 2. Доступ до публічної інформації: інформаційні запити, їх подання та відповідальність. Публічна інформація: міжнародні стандарти та український досвід. Забезпечення доступу до інформації. Запит на інформацію. Режими доступу до інформації. Відповідальність за порушення права на інформацію.</p>	2	4	10
<p>Тема 3. Захист журналістських джерел. Міжнародно-правовий захист журналістських джерел інформації. Гарантії захисту журналістських джерел в українському законодавстві.</p>	2	2	10

<p>Тема 4. Особливості правового регулювання друкованих медіа. Поняття та правові основи діяльності друкованих медіа. Умови та порядок державної реєстрації друкованих медіа. Правовий захист журналістів.</p>	2	2	10
<p>Тема 5. Особливості правового регулювання аудіовізуального медіа в Україні. Правові засади функціонування аудіовізуального медіа в Україні. Початок та припинення мовлення. Вимоги до змісту програм. Ліцензування аудіовізуального медіа. Захист суспільної моралі: система класифікації фільмів та візуальні позначки на телебаченні. Суспільне мовлення. Історія започаткування і розвитку суспільного мовлення. Забезпечення незалежності суспільного мовлення. Проблема фінансування суспільного мовлення. Становлення суспільного мовлення в Україні.</p>	2	4	10

Тема 6. Правовий статус медіа в інтернет-середовищі. Мережа інтернет як домінуюча сфера сучасної інформаційної діяльності. Правове регулювання онлайн-медіа в Україні. Відповідальність за поширення інформації в Інтернеті. Поняття реклами та її різновиди. Загальні вимоги до реклами. Особливості розміщення реклами медіа. Обмеження щодо окремих видів товарів та послуг. Реклама і діти. Контроль і відповідальність за порушення.	2	4	10
Загальна	12	18	60

Пропонуємо систему проведення практичних занять з дисципліни «Правові засади роботи фахівця з медіакомунікацій» для магістрантів кафедри журналістики Факультету філології.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №1

Міжнародно-правові норми журналістської діяльності

План

1. Аналіз основних міжнародних документів, що регулюють діяльність медіа в Україні: Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Європейська Конвенція з прав людини, [Про свободу вираження поглядів та інформації, Європейська конвенція про транскордонне телебачення, Конвенція про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних, Декларація про свободу комунікацій в Інтернеті, Директива «Телебачення без кордонів»](#).

2. Свобода вираження поглядів у практиці Європейського суду з прав людини.

3. Конституційно-правові засади журналістської діяльності в Україні.

ЗАВДАННЯ:

Завдання 1: Аналіз міжнародних документів, що регулюють діяльність медіа в Україні.

Опис завдання: Студенти поділяються на групи та аналізують один з міжнародних документів, визначаючи його основні положення та їхній вплив на медіа діяльність в Україні. Після аналізу групи презентують свої результати.

Завдання 2: Розгляд практики ЄСПЛ щодо свободи вираження поглядів.

Опис завдання: Студенти працюють в парах, де кожна пара досліджує конкретну справу ЄСПЛ, пов'язану зі свободою

слова (наприклад, справа «Санді Таймс проти Сполученого Королівства»). Вони повинні підготувати короткий виклад справи, її результати та значення для медіа.

Завдання 3: Аналіз конституційно-правових засад журналістської діяльності в Україні.

Опис завдання: Індивідуальне завдання з аналізу конституційних норм та законодавства України, які забезпечують свободу журналістської діяльності. Студенти повинні написати короткий есей з власною оцінкою ефективності цих норм.

Домашнє завдання:

Завдання 1: Аналіз міжнародного документа, що регулює діяльність медіа в Україні.

Опис завдання: Написати аналітичний звіт обсягом 1000 слів, в якому детально розглянути один з міжнародних документів, що регулює діяльність медіа в Україні (з вибору: Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Європейська Конвенція з прав людини тощо). Студенти повинні описати основні положення документа, їх застосування в Україні, а також оцінити їхній вплив на діяльність медіа.

Завдання 2: Свобода вираження поглядів у практиці ЄСПЛ.

Опис завдання: Вибрати одну зі справ ЄСПЛ, пов'язаних зі свободою вираження поглядів, та підготувати презентацію (10-12 слайдів), у якій викласти обставини справи, рішення суду та його значення для медіапрактики в Україні. Особливу увагу приділити висновкам суду щодо допустимих обмежень свободи слова.

Завдання 3: Конституційно-правові засади журналістської діяльності в Україні.

Опис завдання: Підготувати порівняльний аналіз норм Конституції України, що регулюють свободу слова, з аналогічними положеннями Конституцій інших країн. Студенти повинні визначити схожості та відмінності, а також оцінити, як ці норми впливають на свободу журналістської діяльності в Україні та за кордоном.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2-3

Доступ до публічної інформації: інформаційні запити, їх подання та відповідальність

План

1. Публічна інформація: міжнародні стандарти та український досвід.
2. Забезпечення доступу до інформації.
3. Запит на інформацію.
4. Режими доступу до інформації.
5. Відповідальність за порушення права на інформацію.

ЗАВДАННЯ:

➤ **Аналіз міжнародних стандартів щодо публічної інформації:**

Завдання: Студенти діляться на групи, кожна з яких аналізує один з міжнародних документів, що встановлює стандарти доступу до публічної інформації (наприклад, Конвенція ООН про доступ до інформації, Оргуська

конвенція, Декларація ООН про свободу доступу до інформації тощо). Групи готують короткий виклад основних положень документа та їх впливу на міжнародну практику.

➤ **Розгляд українського досвіду забезпечення доступу до публічної інформації:**

Завдання: Студенти досліджують Закон України «Про доступ до публічної інформації», визначаючи його основні положення, механізми забезпечення доступу та особливості української практики. Після дослідження студенти обговорюють, які аспекти українського законодавства відповідають міжнародним стандартам, а які потребують покращення.

➤ **Запит на інформацію: практика подачі та обробки:**

Завдання: Студенти індивідуально або в парах розробляють приклад запиту на інформацію, враховуючи законодавчі вимоги. Потім обговорюють, які помилки найчастіше допускаються при подачі таких запитів, та які рекомендації можуть бути корисні для їх уникнення.

➤ **Визначення режимів доступу до інформації:**

Завдання: Студенти розглядають різні режими доступу до інформації (відкритий доступ, обмежений доступ, засекречена інформація) і аналізують приклади з практики, коли доступ до інформації був обмежений чи заборонений. Студенти обговорюють, коли та на яких підставах можуть бути застосовані обмеження, та як оскаржити необґрунтовану відмову у доступі.

➤ **Відповідальність за порушення права на інформацію:**

Завдання: Студенти аналізують реальні судові справи або кейси щодо порушення права на доступ до публічної інформації в Україні. Кожен студент повинен підготувати короткий аналіз ситуації, визначити, яке порушення мало місце, та які наслідки настали для порушника.

Домашнє завдання:

Підготувати есе на тему «Міжнародні стандарти щодо публічної інформації та їх вплив на українське законодавство». Обсяг есе — 1000-1200 слів.

Мета завдання: Студенти повинні дослідити міжнародні стандарти, зокрема Оргуську конвенцію та Декларацію ООН про свободу доступу до інформації, та проаналізувати, як вони вплинули на формування українського законодавства. В есе також повинні бути запропоновані шляхи покращення української практики доступу до інформації.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №4

Захист журналістських джерел

План

1. Міжнародно-правовий захист журналістських джерел інформації.
2. Гарантії захисту журналістських джерел в українському законодавстві.

ЗАВДАННЯ:

1. Міжнародно-правовий захист журналістських джерел інформації:

Завдання: Студенти діляться на групи, кожна з яких досліджує певний міжнародний документ або рішення міжнародного суду, яке стосується захисту журналістських джерел інформації. Наприклад:

- Європейська конвенція з прав людини (стаття 10).
- Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Гудвін проти Сполученого Королівства» (1996).
- Оргуська конвенція та її вплив на захист інформації.

Результат: Групи готують презентації, в яких викладають основні положення документів та рішення, а також їхнє значення для журналістської діяльності.

2. Гарантії захисту журналістських джерел в українському законодавстві:

Завдання: Студенти індивідуально або в парах аналізують українське законодавство щодо захисту журналістських джерел інформації, зокрема:

- Конституція України (стаття 34).
- Закон України «Про інформацію».
- Закон України «Про державну таємницю».
- Практика Конституційного Суду України.

Результат: Студенти готують короткий письмовий звіт або виступ, у якому викладають основні положення українського законодавства та практики його застосування.

Домашнє завдання:

Підготувати есе на тему «Міжнародні стандарти захисту журналістських джерел та їх імплементація в Україні». Обсяг есе – 1200-1500 слів.

Мета завдання: Проаналізувати міжнародні правові документи, які стосуються захисту журналістських джерел, та порівняти їх з нормами українського законодавства. В есе слід звернути увагу на недоліки української правової системи в цьому питанні та запропонувати шляхи їх усунення.

Підготувати аналітичний звіт про захист журналістських джерел в одній із країн Європейського Союзу (на вибір).

Мета завдання: Студенти повинні проаналізувати законодавство обраної країни щодо захисту журналістських джерел, дослідити випадки судової практики та порівняти їх з українською ситуацією.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №5

Особливості правового регулювання друкованих медіа

План

1. Поняття та правові основи діяльності друкованих медіа відповідно до Закону України «Про медіа».
2. Умови та порядок державної реєстрації друкованих медіа.
3. Правовий захист журналістів.

ЗАВДАННЯ:

1. **Поняття та правові основи діяльності друкованих медіа відповідно до Закону України «Про медіа»:**

Завдання: Проаналізуйте визначення друкованих медіа та їх основні функції згідно з Законом України «Про медіа». Сформулюйте коротке есе (до 500 слів) про важливість правового регулювання друкованих медіа.

2. Умови та порядок державної реєстрації друкованих медіа:

Завдання: Охарактеризуйте процес державної реєстрації друкованих медіа в Україні. Підготуйте схему або діаграму, що відображає основні етапи цього процесу.

3. Правовий захист журналістів:

Завдання: Дослідіть конкретні випадки порушення прав журналістів в Україні. Підготуйте презентацію (до 10 слайдів) з аналізом цих випадків та заходів правового захисту, передбачених законодавством.

Домашнє завдання:

Завдання: Напишіть аналітичний огляд (800-1000 слів) на тему «Закон України «Про медіа»: нововведення та їх вплив на діяльність друкованих медіа». Особливу увагу зверніть на положення, що стосуються умов державної реєстрації та правового захисту журналістів.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №6-7

Особливості правового регулювання аудіовізуального медіа в Україні

План

1. Правові засади функціонування аудіовізуального медіа в Україні.
2. Початок та припинення мовлення.
3. Вимоги до змісту програм.
4. Ліцензування аудіовізуального медіа.

5. Захист суспільної моралі: система класифікації фільмів та візуальні позначки на телебаченні.
6. Суспільне мовлення.
7. Історія започаткування і розвитку суспільного мовлення.
8. Забезпечення незалежності суспільного мовлення.
9. Проблема фінансування суспільного мовлення.
10. Становлення суспільного мовлення в Україні.

ЗАВДАННЯ:

1. Правові засади функціонування аудіовізуального медіа в Україні:

Завдання: Проаналізуйте основні нормативно-правові акти, що регулюють діяльність аудіовізуальних медіа в Україні. Підготуйте короткий огляд (до 300 слів) ключових законів і їхніх положень.

2. Початок та припинення мовлення:

Завдання: Розробіть покрокову інструкцію для запуску та припинення мовлення на телевізійному каналі, враховуючи всі юридичні аспекти. Представте її у вигляді схеми або таблиці.

3. Вимоги до змісту програм:

Завдання: Підготуйте презентацію (до 10 слайдів), в якій охарактеризуйте основні вимоги до змісту програм на телебаченні згідно з українським законодавством.

4. Ліцензування аудіовізуального медіа:

Завдання: Напишіть есе (до 500 слів) про процес ліцензування аудіовізуального медіа в Україні, зазначивши ключові етапи та вимоги до заявників.

5. Захист суспільної моралі: система класифікації фільмів та візуальні позначки на телебаченні:

Завдання: Розробіть довідник, що пояснює систему класифікації фільмів і візуальні позначки на телебаченні. Включіть приклади для кожної категорії.

6. Суспільне мовлення:

Завдання: Проведіть аналіз структури та функцій суспільного мовлення в Україні. Підготуйте звіт (до 700 слів) про його роль у суспільстві.

7. Історія започаткування і розвитку суспільного мовлення:

Завдання: Підготуйте хронологічну таблицю або графік розвитку суспільного мовлення в Україні, починаючи з моменту його започаткування до сьогодення.

8. Забезпечення незалежності суспільного мовлення:

Завдання: Напишіть аналітичний огляд (до 600 слів), де розгляньте механізми забезпечення незалежності суспільного мовлення та чинники, що впливають на його автономію.

9. Проблема фінансування суспільного мовлення:

Завдання: Проведіть дослідження і підготуйте аналітичну записку (до 500 слів) про джерела фінансування суспільного мовлення в Україні та основні виклики в цій сфері.

10. Становлення суспільного мовлення в Україні:

Завдання: Підготуйте реферат (до 1000 слів) про основні етапи становлення суспільного мовлення в Україні, звернувши увагу на ключові події та реформи.

Домашнє завдання:

Завдання: Оберіть одну з тем (№ 1-10) і підготуйте розширений аналітичний звіт (1000-1500 слів) з детальним дослідженням обраного питання. У звіті зазначте основні проблеми та перспективи розвитку обраного аспекту медіа в Україні.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №8-9

Правовий статус медіа в інтернет-середовищі

План

1. Мережа інтернет як домінантна сфера сучасної інформаційної діяльності.
2. Правове регулювання онлайн-медіа в Україні.
3. Відповідальність за поширення інформації в Інтернеті.
4. Поняття реклами та її різновиди. Загальні вимоги до реклами.
5. Особливості розміщення реклами медіа. Обмеження щодо окремих видів товарів та послуг.
6. Реклама і діти. Контроль і відповідальність за порушення.

ЗАВДАННЯ:

1. Мережа інтернет як домінантна сфера сучасної інформаційної діяльності:

❖ *Завдання:* Проведіть групову дискусію на тему «Вплив інтернету на традиційні медіа: можливості та виклики». Студенти мають підготувати короткі виступи (2-3 хвилини) з власними думками та аргументами.

2. Правове регулювання онлайн-медіа в Україні:

❖ *Завдання:* Виконайте аналіз законодавчих актів, що регулюють діяльність онлайн-медіа в Україні. Складіть порівняльну таблицю із зазначенням ключових норм та їхнього значення для онлайн-медіа.

3. Відповідальність за поширення інформації в Інтернеті:

❖ *Завдання:* Розробіть кейс (реальний або вигаданий) про поширення неправдивої інформації в Інтернеті та обговоріть правові наслідки для осіб, які поширили цю інформацію. Студенти повинні визначити, яка відповідальність передбачена в Україні.

4. Поняття реклами та її різновиди. Загальні вимоги до реклами:

❖ *Завдання:* Розробіть короткий тест (10-15 питань) для перевірки знань про основні різновиди реклами та вимоги до її змісту згідно з українським законодавством.

5. Особливості розміщення реклами медіа. Обмеження щодо окремих видів товарів та послуг:

❖ **Завдання:** Підготуйте презентацію (до 7 слайдів), де розгляньте обмеження щодо реклами окремих видів товарів (наприклад, тютюнових виробів, алкоголю) у медіа.

6. Реклама і діти. Контроль і відповідальність за порушення:

❖ **Завдання:** Обговоріть у групах конкретні приклади реклами, орієнтованої на дітей. Підготуйте колективний звіт про основні проблеми та ризики, пов'язані з такою рекламою, а також правові норми, що регулюють її розміщення.

Домашнє завдання:

1. Мережа інтернет як домінантна сфера сучасної інформаційної діяльності:

Завдання: Напишіть есе (800-1000 слів) на тему «Роль інтернету в сучасній інформаційній діяльності: можливості, виклики та перспективи».

2. Правове регулювання онлайн-медіа в Україні:

Підготуйте аналітичний звіт (1000-1200 слів), у якому детально розгляньте основні законодавчі акти, що регулюють діяльність онлайн-медіа в Україні. Зверніть увагу на міжнародний досвід та його адаптацію в Україні.

3. Відповідальність за поширення інформації в Інтернеті:

Напишіть реферат (700-900 слів) про види відповідальності за поширення недостовірної або неправдивої інформації в Інтернеті, з прикладами реальних судових справ в Україні.

4. Поняття реклами та її різновиди. Загальні вимоги до реклами:

Розробіть інформаційний буклет, що пояснює різні види реклами та основні вимоги до їхнього змісту, який можна було б використовувати як навчальний матеріал для студентів-маркетологів.

5. Особливості розміщення реклами медіа. Обмеження щодо окремих видів товарів та послуг:

Напишіть статтю (1000-1200 слів) для умовного онлайн-видання, в якій проаналізуйте вплив обмежень на розміщення реклами певних товарів на ринку медіа.

6. Реклама і діти. Контроль і відповідальність за порушення:

Підготуйте дослідження (800-1000 слів) на тему «Вплив реклами на дітей та механізми її контролю в Україні». Розгляньте конкретні приклади та запропонуйте можливі рішення для посилення контролю.

Перелік питань для семестрового контролю

1. Міжнародно-правові норми журналістської діяльності.

2. Аналіз міжнародних документів, що регулюють діяльність медіа в Україні: Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Європейська Конвенція з прав людини, Про свободу вираження поглядів та інформації.

3. Аналіз міжнародних документів, що регулюють діяльність медіа в Україні: Європейська конвенція про транскордонне телебачення, Конвенція про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних, Декларація про свободу комунікацій в Інтернеті, Директива «Телебачення без кордонів».

4. Свобода вираження поглядів у практиці Європейського суду з прав людини.

5. Конституційно-правові засади журналістської діяльності в Україні.

6. Доступ до публічної інформації: інформаційні запити, їх подання та відповідальність.

7. Публічна інформація: міжнародні стандарти та український досвід.

8. Забезпечення доступу до інформації.
9. Запит на інформацію.
10. Режими доступу до інформації.
11. Відповідальність за порушення права на інформацію.
12. Доступ до публічної інформації: інформаційні запити, їх подання та відповідальність.
13. Публічна інформація: міжнародні стандарти та український досвід.
14. Забезпечення доступу до інформації.
15. Запит на інформацію.
16. Режими доступу до інформації.
17. Відповідальність за порушення права на інформацію.
18. Захист журналістських джерел.
19. Поняття захисту журналістських джерел.
20. Міжнародно-правовий захист журналістських джерел інформації.
21. Гарантії захисту журналістських джерел в українському законодавстві.
22. Особливості правового регулювання друкованих медіа.

23. Поняття та правові основи діяльності друкованих медіа.
24. Умови та порядок державної реєстрації друкованих медіа.
25. Правовий захист журналістів.
26. Особливості правового регулювання аудіовізуального медіа в Україні.
27. Правові засади функціонування аудіовізуального медіа в Україні.
28. Початок та припинення мовлення.
29. Вимоги до змісту програм.
30. Ліцензування аудіовізуального медіа.
31. Захист суспільної моралі: система класифікації фільмів та візуальні позначки на телебаченні.
32. Суспільне мовлення.
33. Історія започаткування і розвитку суспільного мовлення.
34. Забезпечення незалежності суспільного мовлення.
35. Проблема фінансування суспільного мовлення.
36. Становлення суспільного мовлення в Україні.
37. Правовий статус медіа в інтернет-середовищі.

38. Мережа інтернет як домінантна сфера сучасної інформаційної діяльності.

39. Правове регулювання онлайн-медіа в Україні.

40. Відповідальність за поширення інформації в Інтернеті.

41. Поняття реклами та її різновиди.

42. Загальні вимоги до реклами.

43. Особливості розміщення реклами медіа.

44. Обмеження щодо окремих видів товарів та послуг.

45. Реклама і діти.

46. Контроль і відповідальність за порушення.

Рекомендована література

1. David Tuller. (2002). Reporting Diversity Manual. URL: <http://www.media-diversity.org/en/additional-files/documents>
2. The Tallinn Guidelines on National Minorities and the Media in the Digital Age & Explanatory Note (2019, February). URL: <https://www.osce.org/hcnm/tallinnguidelines?download=true>.
3. The Tallinn Guidelines on National Minorities and the Media in the Digital Age & Explanatory Note (2019, February). URL: <https://www.osce.org/hcnm/tallinn-guidelines?download=true>
4. Tuneva M. (2011). Diversity Reporting Handbook. URL: http://www.cestim.it/argomenti/08media/2011-DiversityReporting-Handbook_EN.pdf
5. Багмет М. Порівняльний аналіз здійснення медіа-реформ у Західній Європі та Україні / М. Багмет, Ю. Палагнюк / Сучасна українська політика: політики і політологи про неї. К., 2008. Вип. 12. С. 233–242.
6. Бондаренко І. С. Правові основи масової комунікації : навчально-методичний посібник для студентів факультету журналістики. Запоріжжя : ЗНУ, 2011. 70 с.
7. Бурило Ю. Про правовий режим веб-сайту як засобу масової інформації в Україні. *Юридична Україна*. 2011. № 12. С. 26–30.
8. Вербицький П. С. Нормативно-правове забезпечення взаємодії журналістів із представниками влади в Україні. *Держава та регіони*. Серія : Соціальні комунікації. 2016.
9. Голуб О. П. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. Практичний посібник / Інститут масової інформації. Київ: ТОВ «Софія-А», 2016. 184 с. URL : <https://imi.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/Mediakompas.pdf>

10. Грищенко І. Інститути дифамації та оціночних суджень і українське законодавство щодо захисту честі, гідності та ділової репутації фізичної особи. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля*. 2015. №1 (6). С. 8-13.

11. Декларація ООН про свободу доступу до інформації. Нью-Йорк: ООН, 2019. URL : <https://www.un.org/en/content/freedom-access-information/>.

12. Директива ЄС «Аудіовізуальні медіа послуги» (2023). Офіційний вісник Європейського Союзу. 2023, L 298, С. 1–24. Доступно: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32018L1808>.

13. Досвід функціонування механізму державного замовлення у сфері телерадіомовлення в контексті розбудови Суспільного телерадіомовлення в Україні. Аналітична доповідь / Громадська організація «Лабораторія законодавчих ініціатив». К., 2008.

14. Другий проміжний звіт за результатами незалежного моніторингу висвітлення в онлайн-медіа та соціальній мережі Facebook місцевої виборчої кампанії в Україні / О. Бурмагін, Д. Дуцик, Є. Кузьменко, О. Юркова. К., 2020. 203 с.

15. Європейська Конвенція з прав людини та практика ЄСПЛ / під ред. J. Smith. Страсбург: Council of Europe Publishing, 2024. 480 с.

16. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р.: у ред. від 27 травня 2009 р. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_004

17. Європейський суд з прав людини. URL : <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/ukr&c>

18. Європейські стандарти в галузі свободи слова. К. : Ін Юре, 2002. 232 с. (Права людини в міжнародних актах).

19. Забезпечення доступу до публічної інформації / авт. : Н. В. Шотурма ; Івано-Франківський обласний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів держ. влади, органів місц. самоврядування, держ. п-в, установ і орг. Івано-Франківськ : ІФОЦППК, 2012. 36 с. (серія «Довідково-інформаційні матеріали»; Вип.60/12).

20. Загальна декларація прав людини: коментарі та аналіз. Нью-Йорк: ООН, 2023. 152 с.

21. Закон України Про доступ до публічної інформації» від 13.01.2011 р. № 2939-VI. Відомості Верховної Ради України, 2011, № 32, ст. 314. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17> .

22. Збірник висновків та рекомендацій Незалежної медійної ради . К., 2018. 140 с. URL: https://cedem.org.ua/wpcontent/uploads/2018/06/NMR_Zbirnyk.pdf

23. Збірник висновків та рекомендацій Незалежної медійної ради. Частина 2 .К., 2020. 240 с. URL: https://cedem.org.ua/wpcontent/uploads/2020/09/NMR_2020_WEB-compress_2.pdf

24. Зідорук С.І., Гнатюк С.Л. Суспільне мовлення: український варіант. Стратегічні пріоритети. 2008. № 4 (9). С. 77-84.

25. Інформаційний простір України: Словник-довідник законодавчих термінів: довідковонавчальне видання / Автор-укладач Я.О.Чепуренко. К.: «Освіта України», 2008. 544 с.

26. Кобзар Ю.М. Сучасні механізми державного регулювання телерадіомовлення: міжнародні стандарти і досвід європейських країн. URL : http://www.nbu.gov.ua/ejournals/tppd/2008-3/R_2/08kymdek.pdf

27. Конвенція ООН про доступ до інформації, участь громадськості у прийнятті рішень та доступ до правосуддя з

питань, що стосуються довкілля (Оргуська конвенція). Нью-Йорк: ООН, 1998.

28. Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля: ратифікована Законом № 832-XIV від 6 липня 1999 р. Правове регулювання інформаційної діяльності в Україні: станом на 1 січня 2001 р. / упоряд. С. Е. Демський; відп. ред. С. П. Павлюк. Київ: Юрінком Інтер, 2001. С. 62–67.

29. Конвенція про кіберзлочинність від 23.11.2001 р.
URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_575

30. Конвенція Ради Європи про кіберзлочинність та захист даних: коментарі. Страсбург: Council of Europe, 2023. 236 с.

31. Кузнецова О.Д. Правові норми журналістики України: Посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім.І.Франка, 2006. 352 с.

32. Куляс І., Головенко Р., Земляна І. ЗМІ та вибори Саморегуляція, безпека, закони / За заг. ред. Н.Лигачової-Чернолуцької, О. Романюк. К., 2018. 100 с. URL :[://imi.org.ua/wp-content/uploads/2018/10/posibnyk_WEB_2.pdf](http://imi.org.ua/wp-content/uploads/2018/10/posibnyk_WEB_2.pdf)

33. Макєєва О.М. Правова культура працівників мас-медіа. *Держава і право*. 2012. Вип. 57. С. 70-75.

34. МЕДІА ТА ВИБОРИ. Збірник документів Ради Європи. - Рада Європи, липень 2019 р. Електронний доступ : <https://rm.coe.int/fm-media-elections-2019-web/168096fa4f>

35. Модельний закон про свободу інформації міжнародної неурядової організації «Артикль 19». Міжнародні стандарти забезпечення свободи вираження поглядів: зб. публікацій Артиклю 19 / за ред. Т. Шевченка, Т. Олексіук. Київ: Фенікс, 2008. 224 с.

36. Незалежна медіа рада. URL : <https://mediarada.org.ua/>
37. Окінавська хартія глобального інформаційного суспільства від 22 липня 2000 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=998_163
38. Опришко Л., Панкратова Л. Основи судової журналістики. Посібн. К., 2016. 152 с. URL: https://imi.org.ua/wpcontent/uploads/2017/06/Courts_and_media_journalists_manual_2016_Ukr1.pdf
39. Основи інформаційного права України: навч. посіб./ В.С. Цимбалюк, В.Д.Гавловський, В.М. Брижко; за ред. М.Я. Швеця, Р.А. Калюжного та П.В. Мельника. 2-ге вид., переробл. і допов. К.: Знання, 2009. 414 с.
40. Остапчук М. Я. Особливості авторсько-правової охорони складових елементів аудіовізуального твору. Часопис Київського університету права. 2012. № 3. С. 283–288.
41. Павликівський В. І. Кримінально-правове забезпечення свободи слова та професійної діяльності журналістів в Україні : монографія. Х. : Панов, 2016. 488 с.
42. Поклонська О. І. Права та обов'язки журналіста як основа ефективного функціонування засобів масової інформації / Форум права. 2017. № 3. С. 166– 171.
43. Положення про акредитацію журналістів і технічних працівників засобів масової інформації при Верховній Раді України: затверджено постановою Верховної Ради України від 01.07.2014. Відомості Верховної Ради України. 2014. №32. С. 11-56.
44. Положення про Державний реєстр друкованих засобів масової інформації та інформаційних агентств як суб'єктів інформаційної діяльності: затверджено наказом Міністерства юстиції України від 21.06.2007. Офіційний вісник України. 2007. №46. С. 19-21.

45. Положення про державну реєстрацію друкованих засобів масової інформації: затверджено наказом Міністерства юстиції України від 21.02.2006. Офіційний вісник України. 2000. №6. С. 19.

46. Порядок користування документами Національного архівного фонду України, що належать державі, територіальним громадам: затверджено наказом Міністерства юстиції України від 19.11.2013. Офіційний вісник України. 2013. №92. С. 34-35.

47. Посібник для Журналістів та журналісток Національні меншини України і медіа: до порозуміння через толерантність. Рада Європи, грудень 2019 р. URL : <https://rm.coe.int/national-minorities-of-ukraine-and-mediaa5/16809c8a86>

48. Права людини та масмедіа в Україні. Частина 3: Збірник конспектів лекцій / за ред. Виртосу І., Шендеровського К. Київ : Інститут журналістики, 2021. 354 с.

49. Права людини та мас-медіа в Україні: Збірник конспектів лекцій [Тексти] / Авт. кол. За ред. Виртосу І., Шендеровського К. Київ: Інститут журналістики КНУ ім. Тараса Шевченка. 2018. 260 с.

50. Про медіа : Закон України від 13.12.2022 р. № 2849-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#top>

51. Рекомендації парламентських слухань на тему: «Законодавче забезпечення розвитку інформаційного суспільства в Україні»: схвалено Постановою Верховної Ради України від 03.07.2014. // Відомості Верховної Ради України. 2014. №33. С. 11-63.

52. Рекомендація № R (81) 19 про доступ до інформації, що знаходиться у розпорядженні державних органів: прийнята Комітетом Міністрів 25 листопада 1981 на 340-й

зустрічі заступників міністрів; Інститут медіаправа. URL: http://www.medialaw.kiev.ua/laws/laws_international/116

53. Середюк-Буз В. В. Американська парадигма обмеження свободи масової інформації. Форум права. 2011. № 3. С. 717–721. URL : <http://archive.nbu.gov.ua/ejournals/FP/2011-3/11cvvcmi.pdf>

54. Серьогін В. О. Право на недоторканність приватного життя (прайвесі) у конституційно-правовій теорії та практиці. Х. : ФІНИ, 2010. 608 с.

55. Страсбурзька конвенція про захист осіб стосовно автоматизованої обробки даних особистого характеру від 28 січня 1981 р. URL: <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/PDF/Ukrainian/108-Ukrainian.pdf>

56. Харенко О. В. Правове регулювання відмови у державній реєстрації друкованого засобу масової інформації. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. 2015. Вип. 35(1.3). С. 41-46.

57. Харківська правозахисна група. URL : <http://khpg.org/>

58. Центр демократії та верховенства права. URL : <https://cedem.org.ua/>

59. Цимбалюк В. С. Інформаційне право (основи теорії і практики) : Монографія. К.: Освіта України, 2010. 388 с.

60. Цісак В. Порівняльні аспекти медіазаконодавства в Республіці Польща і в Україні. Український інформаційний простір: науковий журнал. Київ, 2014. Число 3. С. 208-212.

61. Шаркань В. В. Медіаправо (у т. ч. авторське право): навчально-методичний посібник для студентів-журналістів. Ужгород, 2021. 64 с.

62. Шотурма Н. В. Доступ до публічної інформації в місцевих органах влади . *Гілея*. 2015. Вип. 94 (№ 3). С. 418–422.

63. Шотурма Н. В. Забезпечення доступу до публічної інформації в контексті впровадження європейських стандартів відкритості та прозорості . Національна консолідація та європейська інтеграція України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Івано-Франківськ, 31 жовтня – 1 листопада 2013 р.). Івано-Франківськ, 2013. С. 156–159.

64. Шотурма Н. В. Запит на публічну інформацію як елемент комунікації громадян з органами місцевого самоврядування . Європейська інтеграція: механізми асоціації України : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Івано-Франківськ, 26–27 травня 2016 р.). Івано-Франківськ, 2016. С. 174–177.

65. Шотурма Н. В. Інформаційна відкритість та доступ до публічної інформації в Республіці Польща . Професійна освіта управлінських кадрів: проблеми, дослідження, досвід: зб. наук. статей / [відп. ред. Л. В. Бойчук]. Івано-Франківськ: ФІОЦППК, 2017. С. 28-32 .

66. Шотурма Н. В. Міжнародні стандарти формування законодавства про доступ до публічної інформації . Молодь в євроінтеграційних прагненнях України : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Івано-Франківськ, 20 лютого 2014 р.). Івано-Франківськ, 2014. С. 218–225.

67. Шотурма Н. В. Особливості виконання норм Закону України «Про доступ до публічної інформації» . Модернізація політичної системи сучасної України: стан та перспективи розвитку : збір. матер. (м. Луганськ, 23 жовтня 2013 р.). Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2013. С. 219–222.

68. Шотурма Н.В. Доступ до публічної інформації як засіб громадського контролю органів місцевого самоврядування . *Вісник Прикарпатського університету*. Сер. : Політологія. Івано-Франківськ : ЛІК, 2015. Вип. 9. С. 38–44.

Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника
Факультет філології
Кафедра журналістики

Навчально-методичне видання

ШОТУРМА НАТАЛІЯ ВОЛОДИМИРІВНА,
кандидат політичних наук,
доцент кафедри журналістики

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФАХІВЦЯ З
МЕДІАКОМУНІКАЦІЙ»**

ДЛЯ МАГІСТРІВ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ЖУРНАЛІСТИКА ТА
МЕДІАКОМУНІКАЦІЯ»

В авторській редакції